

УДК 18

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.27.6>

ДИЛЕТАНТИЗМ І «СПЕЦІАЛІЗМ» У ФІЛОСОФСЬКІЙ КОНЦЕПЦІЇ НАУКИ О.І. ГЕРЦЕНА

Світлана Шевчук

*Житомирський національний агроекологічний університет,
кафедра суспільних наук
бульвар Старий, 7, 10008, м. Житомир, Україна*

У статті звертається увага на поширену ситуацію нерозуміння значення філософського мислення для пізнання світу наукою. Особливо це стосується представників спеціальних наук та освітніх дисциплін. Незважаючи на те що проблема має давню історію, негативне ставлення до філософського знання продовжує існувати, що шкодить розвитку та функціонуванню науки.

З'ясовуються й визначаються шляхом порівняння поняття «дилетантизм» і «професіоналізм». На підставі аналізу філософської праці О.І. Герцена «Дилетантизм у науці» робиться висновок про необхідність поєднання кращих рис обох підходів для формування ідеалу наукового пізнання.

Далі наводяться приклади вагомих для науки відкриттів, що зроблені дилетантами, тобто людьми, які не мають спеціальної освіти з галузі, у якій працюють. А це наводить на думку про існування певних позитивних рис дилетантизму.

Спираючись на аналіз філософської роботи О.І. Герцена «Дилетантизм у науці», де порівнюється дилетантизм зі спеціалізмом, робиться висновок про існування як негативних, так і позитивних рис обох позицій. Вузкий професіонал – «спеціаліст» – надмірну увагу приділяє деталям, подробицям, вони затуляють йому картину загалом, притлумлюють його фантазію, унаслідок чого він перестає бути різнобічно мислячою особистістю. Дилетант, навпаки, бачить явище загалом, відкритий до фантазії та творчості, однак не звик зосереджено систематично працювати, спиратися на попередній багатовіковий досвід людства. Для формування ідеалу справжнього науковця та наукового пізнання автор вважає необхідним поєднання кращих рис і властивостей обох крайніх позицій – дилетантизму та професіоналізму.

Як висновок констатується думка, що саме філософське мислення здатне обійти недоліки обох підходів, сконцентруватися на позитивних рисах і властивостях, виробити ідеал наукового пізнання. Наголошується ще й на тому, що явище «спеціалізму», вузького професіоналізму з його вадами стало можливим унаслідок «ворожого» ставлення представників спеціальних наук до інших видів пізнання й, зокрема, до філософії.

Ключові слова: дилетантизм, професіоналізм, дилетантизм у науці, спеціалізм, наука.

Як відомо, сьогодення відзначене реформами багатьох сфер суспільного життя. Зміни та реформи торкнулися й вищої освіти. Однак, загалом позитивний і необхідний, процес реформування вишівської освіти в Україні з перших своїх кроків почав виявляти значні недоліки. Особливу увагу й занепокоєння в контексті реформування освіти привертає принцип децентралізації, який, на жаль, у провінційних негуманітарних вишах часто розуміють по-своєму, «на свій лад», а саме як «уседозволеність» і намагання вирішити проблеми своїх «рідних» спеціальних дисциплін, усіяючи ущемляючи інтереси загальноосвітніх і гуманітарних. Унаслідок такого перерозподілу гуманітарні дисципліни, зокрема філософія та її різновиди (яких у цих вишах не так уже й багато), утрачають не лише кількість годин, а й часто взагалі залишаються поза освітніми програмами, які формуються фахівцями спеціальних випускаючих кафедр. На тлі такого примітивного розуміння та втілення

новацій дивно, навіть абсурдно виглядає формулювання статусу «доктора філософії» з якоїсь зі спеціальних наук. Закономірно напрошується питання: невже знову реформа матиме лише формальний, чисто зовнішній характер, не зачіпаючи підвалин змісту, від змін у якому й залежатиме нова якість вищої освіти, а разом із нею й життя загалом?

З огляду на висловлене, актуальним, на нашу думку, є змістове осмислення в контексті сьогодення феноменів дилетантизму та професіоналізму з позицій філософських концепцій, що вже стали класичним надбанням.

Метою дослідження є феномен дилетантизму загалом і дилетантизму в науці зокрема, виявлення його позитивних і негативних рис порівняно з професіоналізмом.

Для реалізації мети ставилися завдання: визначити поняття «дилетантизм» і «професіоналізм», «дилетантизм у науці», коротко охарактеризувати дилетантизм як соціально-історичний феномен, проаналізувати і зробити висновки з дослідження проблеми «дилетантизм – спеціалізм» у творах О.І. Герцена, присвячених філософії науки.

Проблему дилетантизму розглядали у творчості як філософи та митці, твори яких уже стали класикою (Г.В.Ф. Гегель, Ф. Шіллер, Й.-В. Гете, О. Герцен, М. Вебер), так і сучасні дослідники (Б. Асаф'єв, В. Межжерін, А. Сухотін, Л. Щеннікова та інші).

Сьогодні в повсякденній мові поняття «дилетантизм» використовується для позначення нестачі або навіть повної відсутності професійної майстерності, тим самим набуваючи негативного відтінку. Звернемося до походження термінів «дилетант (дилетантизм, дилетантство)». У перекладі з італійської вони позначають любителя, що займається якоюсь справою, найчастіше мистецтвом чи наукою, не маючи при цьому спеціальної підготовки, а лише поверхові уявлення.

Явище дилетантизму виникло разом із професійними заняттями наукою та мистецтвом. Тому аналіз його змісту передбачає протиставлення й порівняння професіоналізму та дилетантизму. Історія існування явища дилетантизму має глибокі корені. Уже античний світ дав приклад відомого дилетанта. Ідеться про імператора Нерона, який любив виступати перед публікою, уявляючи себе актором.

До речі, в античній і середньовічній культурі художній професіоналізм пов'язувався з людьми низького соціального статусу на підставі того, що їхня праця задовольняла потреби знатних замовників. Отже, систематична професійна праця вважалася принизливою й недостойною.

Відповідно до цього, терміни «дилетант» («дилетантизм»), відомі в Італії з XVII сторіччя й аж до XIX сторіччя, не містили зневажливого сенсу, адже були пов'язані з позначенням діяльності людей, вищих за соціальним статусом.

Дилетант займається мистецтвом чи наукою заради розваги, зовнішньо імітує діяльність професійного художника чи вченого, створюючи собі певний імідж людини витонченої та розумної. Побічно він плекає в собі здібність до справжньої насолоди мистецтвом і його розуміння в силу своєї відкритості до нього. Гете в замітках «Про дилетантизм» відмічав певну користь для суб'єкта від дилетантських занять мистецтвом: вони вчать його пізнавати форми, створюють підґрунтя для їх оволодіння та відтворення. Дилетантизм пробуджує в людині творчу силу, що споріднює її з художником, на протизвагу простому неактивному глядачу [1, с. 512].

Досліджуючи дилетантизм у літературі, Ф. Шіллер зробив важливе зауваження, що дилетант ніколи не виходить за межі своєї суб'єктивності, він завжди виражає тільки самого себе, тому мистецтво для нього не справа життя, а спосіб утечі від життя [2, с. 321]. Отже, тоді як професіонал регулярно займається мистецтвом, бачачи в ньому своє покликання, дилетант творить виключно довільно, з власної волі та бажання.

І все ж історія науки та мистецтва знає великих дилетантів, які робили значимі відкриття, створювали геніальні шедеври, навіть засновували нові галузі наук. Так, наприклад, професор хімії Ганс Ерстед установив зв'язок між електричним струмом і явищем магнетизму, відомий фізик Генрі Кавендиш є «батьком» пневматичної хімії – науки, що вивчає речовини в газоподібному стані, один із видатних математиків, якого ще за життя називали «королем математиків», Карл Гаус був дилетантом-самоучкою. У галузі літератури блискуче обдарованим дилетантом був О. Грибоєдов, що написав одну-єдину п'єсу («Горе з розуму»), яка дала змогу називати його драматургом. Для самого ж Грибоєдова написання п'єси було просто жартом, корисно проведеним часом. Тим не менше рівень таланту автора дозволив йому вийти за межі власної суб'єктивності і створити шедевр, який став класикою.

Досліджуючи специфіку наукової творчості, М. Вебер розглядав проблему дилетантизму в контексті становлення сфери інтелектуальної праці. Учений ставив питання про місце непрофесійної творчості у формуванні нових наукових знань. Загалом М. Вебер дотримувався думки, що нова ідея чи наукове відкриття підготовлюється шляхом наполегливої праці. Разом із цим він робив певний виняток і для дилетантів. Дослідник уявляв це так: ідея, сформульована дилетантом сама по собі, у чистому вигляді, може мати для розвитку науки таке саме, а іноді й більше значення, порівняно з відкриттям спеціаліста. Принциповий для науки здогадці дилетанта не обов'язково передують тривалий процес засвоєння всього обсягу спеціальних знань. Постановка наукової проблеми може відбутися, як відмічає М. Вебер, під час прогулянки вулицею або під час відпочинку на дивані із сигарою. Однак суттєва відмінність дилетанта від професіонала полягає у відсутності в першого надійного наукового методу. Тому відкриття, зроблене дилетантом, може виявитися ефемерним, так як у нього немає досвіду дослідницької роботи, він не здатний оцінити значимість свого відкриття, а отже, і втілити його в життя [3, с. 134].

Цікавими та актуальними сьогодні є думки про дилетантизм і професіоналізм у науці О.І. Герцена, котрий одним із перших на теренах східнослов'янської філософії спробував створити оригінальну концепцію філософії науки. Філософські статті О.І. Герцена «Дилетантизм у науці» та «Листи про вивчення природи» присвячені власне тлумаченню науки, її методів, функцій, структури та взаємовідносин з іншими формами людської діяльності, її минулого й майбутнього.

О.І. Герцен володів особливим талантом дослідника-спостерігача, у ньому поєдналися глибина розуміння з влучністю, рельєфністю відтінків під час окреслення характеристик, подій, деталей. Це був талант поєднання філософсько-теоретичного й літературно-художнього способів осягнення світу. Ще однією особливістю творчості мислителя була відкритість до дійсності, що розвивається; це визначило мобільність і динамізм його мислення. Указану рису творчості О.І. Герцена влучно описує дослідник О.І. Володін: «... феєрверк думки, логічного мислення у формі афоризмів, сумнівів і роздумів» [4, с. 59].

Основою науки взагалі О.І. Герцен уважав природознавство. Він писав: «... без природознавства видається майже неможливим виховати справжній, могутній розумовий розвиток; жодна галузь знань не привчає розум до твердого, позитивного кроку, до упокорення перед істиною, до сумлінної праці й, що найважливіше, приймати наслідки такими, якими вони вийдуть, як вивчення природи; ним би варто починати виховання задля того, щоб звільнити юнацький розум від хибних переконань ...» [5, с. 42].

Науку О.І. Герцен розглядав у контексті історії. «Не знаючи ембріології науки, не знаючи її долі, тяжко зрозуміти її сучасний стан; логічний розвиток не передає положень науки з тією життєвістю й очевидністю, як історія» [5, с. 55]. Історизм, на думку О.І. Гер-

цена, є обов'язковим аспектом наукового дослідження: «Формули науки, урешті-решт, «знімають» боротьбу різних, протилежних точок зору, позицій, концепцій, шкіл тощо, що передували їм. Але за кожною з них – своя правда, своя відносна істина; аналіз історії науки тому і є своєрідною школою діалектичного мислення» [5, с. 55].

Лише історія, на думку мислителя, виявляє соціально-етичний сенс боротьби в науці. Формули математики чи фізики не утримують жодної краплини етики, вони позбавлені морального змісту, але шлях до них насичений боротьбою пристрастей, зіткненням різних моральних позицій. Отже, історія висвічує особистісний, людський аспект науки, виступаючи тим самим школою морального виховання людини.

До речі, думка про історичний контекст існування науки, її вплетеність у соціально-культурний процес набула актуальності й розгляду лише в середині ХХ сторіччя в пост-позитивістській філософії науки, її «історичному напрямі».

Особливою заслугою О.І. Герцена є постановка й розгляд проблем квазінаукових уявлень і пов'язана із цим критика «цехових учених» і представників різних форм «дилетантизму в науці». Він говорив, що поверховий дилетантизм і ремісничка спеціальність учених (за посадою) – це два протилежні береги науки.

Критикуючи дилетантів від науки, які скаржилися на підступну науку Заходу, на її темні та заплутані результати, О.І. Герцен наголошував: «Наука не дається без праці – правда; у науці немає іншого способу здобування, як через копітку й виснажливу працю; ні натхнення, ні фантазії, ні прагнення всім серцем не замінять праці» [5, с. 17].

Герцен аналізує навколонукаовий дилетантизм тих діячів, які «без діла тиняються в сінях храму науки», котрим незнайоме самовіддане прагнення здобувати істину; вони стурбовані іншим: як пристосувати науку до власних уподобань та особистих переконань. Беручись до науки, дилетанти шукають поза нею той «аршин», яким би можна було її виміряти, але ніяк не можуть осягнути її «високого достоїнства».

Мислитель дає визначення дилетантизму як любові до науки, поєднаної із цілковитою відсутністю її розуміння. «Дилетанти, – пише він, – це люди передмови, заголовку, люди, що ходять біля казана в той час, як інші їдять» [5, с. 49].

Протилежністю дилетантам є «каста вчених» (спеціалістів). Це – вчені за званням, за дипломом, за почуттям власної гідності. Головним недоліком є те, що вони – каста; другим недоліком є їх «спеціалізм». Роз'яснюючи сутність спеціалізму, О.І. Герцен застосовує образне висловлювання Жан-Поля, який застерігав, що невдовзі куховарське мистецтво набуде надзвичайного розгалуження, що призведе до ситуації, коли повар – майстер смажити форель, не вмітиме смажити коропа. «Ось ці майстри готувати коропів і форелей і становлять більшість ученої касты, у якій виробляються всілякі лексикони, таблиці, спостереження й усе те, що вимагає терпіння та душу мертву. ... вони – крайність одностороннього напрямку вченості; ... вони колодами лежать на дорозі будь-якого великого вдосконалення не тому, що не бажають покращення науки, а тому, що вони визнають лише таке вдосконалення, яке випливає з дотримання створеного ними ритуалу й форми. У них метода одна – анатомічна: щоб зрозуміти організм, вони роблять аутопсію (розтин)» [5, с. 56].

Далі О.І. Герцен, використовуючи яскраві образи, порівнює, установлює різницю між ученими-спеціалістами та дилетантами: «Дилетанти люблять науку, але не займаються нею; вони розсіюються по лазурі, яка здіймається над наукою. Для вчених наука – панщина, на якій вони повинні обробити вказану смугу; займаючись купинами, дрібницями, вони не мають вільного часу охопити поглядом усе поле. Дилетанти дивляться в телескоп, тому бачать тільки віддалені предмети, як місяць від землі, а земного нічого не бачать. Учені дивляться в мікроскоп, а тому не можуть бачити нічого більшого... Дилетанти милуються

наукою так, як ми милуємося Сатурном: на шляхетній дистанції й зачаровуючись знанням, що він світиться та що на ньому кільце. Учені так близько підійшли до храму науки, що не бачать храму й нічого не бачать, окрім цеглини, у яку уперся їхній ніс. Дилетанти – туристи в галузі науки, як зазвичай, туристи знають про країни, у яких вони побували, лише загальні зауваження та всілякі дрібниці. Кожен дилетант займається всім пізнаваним і ще понад це, тим, чого знати не можна, тобто містицизмом, магнетизмом тощо. Учений, навпаки, присвячує себе одному розділу, окремій гілці якої-небудь спеціальної науки та, окрім неї, нічого не знає і знати не хоче ...» [5, с. 60].

О.І. Герцен робить висновок: однобічне розуміння науки руйнує нерозривне, убиває живе. Помилка спеціалізму полягає в тому, що він не хоче знати всезагального, він до нього ніколи не піднімається; усяку дрібницю та деталь він вважає самотньою. Спеціалізм може дійти до каталогу, до співвідношення понять, але не доходить до їх внутрішнього сенсу, до істини. Щоб дістатися істини, потрібно насамперед відволіктися від подробиць. Шлях цей мислитель уподібнює до того, коли сутність людини визначають за взуттям і гудзиками. Уся увага спеціаліста звернена на подробиці; з кожним кроком він усе більше й більше збивається зі шляху; подробиці робляться ще дрібнішими, незначними; ділення не має меж; темний хаос випадковостей підстерігає його й тягне в болото, у якому вже немає світла: це його безкрайне море на противагу дилетантському. Всезагальне, думка, ідея – начало, з якого випливають усі подробиці, єдина нитка Аріадни, губиться в спеціалістів, будучи втраченою з поля зору за подробицями; вони передбачають страшну небезпеку: факти, явища, видозміни, випадки тиснуть з усіх боків; вони відчувають притаманний людині страх заблукати в розмаїтті всього, нічим не пов'язаного.

У справжній науці природа відтворюється, будучи звільненою від панування випадковостей і зовнішніх впливів; у науці природа висвітлюється в чистоті своєї логічної необхідності; притлумлюючи випадковість, наука примирює буття з ідеєю, відновлює природне в усій чистоті. «Природознавцям, – зауважує О.І. Герцен, – найбільше заважає несміливе й неусвідомлене застосування логічних форм... Їхній видимий емпіризм хоча й веде до мислення, але до мислення, у якому метод довільний та особистісний. ... метод у науці зовсім не є справою особистого смаку або якоїсь зовнішньої зручності, він поза своїми формальними значеннями є розвитком змісту, ембріологією істини» [5, с. 52].

Розмірковуючи над критичними оцінками О.І. Герценом сучасних йому науковців-спеціалістів, з першого погляду може видатися, що саме дилетантизм спроможний подолати обмеженість вузького спеціалізму. Ніби дилетант, що намагається досягнути предмет загальною, на противагу вузькому спеціалісту, який губиться в деталях і подробицях, може стати його альтернативою. Однак насправді дилетант являє собою таку ж крайність, хоч і протилежну, і він так само неспроможний реалізувати справжнє наукове пізнання в найбільш адекватній його формі.

Кожна з позицій, дилетантизм і професіоналізм (спеціалізм), має низку позитивних і негативних рис. Дилетант має «живу душу», виходить із власного суб'єктивного інтересу, схильний бачити проблему в контексті цілого, відкритий до творчості нового, має незалежне мислення, не заангажоване фаховими стандартами та нормами. Професіонал же здатний багато й систематично працювати над проблемою, спирається й поважає попередній багатовіковий досвід, спадкоємну працю людства. Очевидно, щоб наблизитися до ідеалу наукового пізнання варто поєднати кращі риси цих двох протилежних підходів.

Чи не означає це, що саме філософське мислення здатне утримати професіонала-спеціаліста від крайнощів, застерегти від надмірної зосередженості на деталях, дає змогу бачити картину загальною і тим самим відкриває можливість до творчості нового, адже

велика кількість знань лише в одній галузі може затуляти різнобічно мислячу особистість, притлумлювати фантазію, котра найчастіше відвідує людину, не обтяжену широкими професійними знаннями (тобто дилетанта).

Отже, О.І. Герцен заперечував і критикував тип ученого-спеціаліста, який набув поширення в його часи. Цей учений обмежувався «цеховими» міркуваннями й цурався проблем сьогодення та «метафізики» (тобто філософії).

Негативне ставлення вченого-спеціаліста до філософії віддаляло його від істини. О.І. Герцен розтлумачував положення й особливості філософії: «... її ніхто не оберігає – ні формули, ні фігури, як математику, ні огорожі, споруджені спеціальними науками біля своїх ділянок. Надзвичайна всеохоплюваність філософії робить її вразливою та приступною ззовні. Чим більш всеохоплююю є думка й чим більше вона вкорінена в усезагальності, тим легше вражається вона поверховим розумінням» [5, с. 18].

Щоб аргументувати цю думку, мислитель наводить порівняння: «Не знайдеться у світі людини, котра б уважала, що можна, не навчаючись чоботарського ремесла, шити чоботи, хоча в кожного є нога – мірка для чобота. Філософія не володіє навіть цим правом» [5, с. 19]. «Інші науки набагато щасливіші від філософії; у них є предмет, непроникний у просторі та існуючий у часі. У природознавстві, наприклад, не можна так грати, як у філософії. Природа – царство видимого закону; вона не дає себе гвалтувати; вона надає докази та заперечення, які не можна спростувати: їх око бачить і вухо чує» [5, с. 20].

Отже, у філософських працях О.І. Герцен критикує два «береги» науки, дві крайності – дилетантизм і спеціалізм, кожна з яких утримує раціональне зерно, але, будучи відірваною від своєї протилежної сторони, веде не до істини, а вбік від неї. Ідеальний образ науки мислитель бачить таким, у якому поєднується жива душа дилетанта з копіткою, заглибленою в деталі, але не загубленою в них, дослідницькою роботою спеціаліста. При цьому філософський образ світу та свідомо обраний метод дослідження мають стати берегами від небезпеки впасти в будь-яку крайність. Новий науковець гармонійно поєднує емпіричні дослідження з теоретичною роботою та узагальненнями, не цурається проблем сьогодення й філософії.

На жаль, проблеми науки та наукового пізнання, на які звернув увагу О.І. Герцен уже в XIX столітті, не втратили своєї актуальності й у наш час, адже й сучасна наука потерпає від надмірного поширення занадто вузької спеціалізації («спеціалізму»), коли вчений не може бачити з «вузької нірки» своєї спеціальності всього зоряного неба й тим більше сформувати загальну картину світу, пов'язати науку із життям суспільства та людини. Такий учений, що не знає й часто не бажає знати загальних світоглядних принципів і закономірностей, перетворюється, за влучним зауваженням Ортеги-і-Гассета, в «ученого невігласа», «сучасного дикуна», що не вирізняється в цьому сенсі із загальної маси людей. Така характеристика не стосується таких учених, наприклад, як Г. Галілей, І. Ньютон, А. Ейнштейн, В. Гейзенберг, Н. Бор, В. Вернадський та інші, тому що вони знали значення філософії в науці. Саме знання філософії давало їм змогу проривати вузький горизонт конкретної (спеціальної) науки, ставити доленосні проблеми в власній спеціальній галузі дослідження, проблеми, вирішення яких і було конкретним «кроком за горизонт» (В. Гейзенберг), кроком, котрий не раз виявлявся вагомим внеском у розширення й уточнення загальної картини світобудови.

Список використаної літератури

1. Гете И.В. О дилетантизме. *Избранные сочинения по естествознанию* / пер. и коммент. И.И. Канаева ; под ред. Е.Н. Павловского. Москва : АН СССР, 1957. С. 503–534.
2. Шиллер Ф. Собрание сочинений : в 7 т. Москва, 1957. Т. 6. 429 с.
3. Вебер М. Наука как призвание и профессия. Самосознание европейской культуры XX века. Москва : Политиздат, 1991. С. 130–153.
4. Володин А.И. Проблемы религии и науки в идейном творчестве А.И. Герцена. Москва : Знание, 1997. 64 с.
5. Герцен А.И. Дилетантизм в науке. Избранные философские произведения : в 2 т. Ленинград : Государственное издательство политической литературы, 1948. Т. 1. С. 12–90.

**AMATEURISHNESS AND “SPECIALISM” IN THE PHILOSOPHICAL
CONCEPT OF SCIENCE BY O.I. GERTSEN****Svitlana Shevchuk**

*Zhitomir National Agroecological University,
Department of Social Sciences
Staryi Blvd., 7, 10008, Zhitomir, Ukraine*

The article specifies the common situation of undervaluation of philosophical thinking for the research of the world by science. This especially concerns representatives of special natural sciences and educational disciplines. Despite the problem has old history, the negative attitude to philosophical knowledge keeps on and on, harming the development and functioning of science on the whole.

Concepts “amateurishness” and “professionalism” are being defined and determined by their comparison in the given article. A conclusion is drawn on the basis of the analysis of philosophic work “Amateurishness in science” written by O.I. Gertsen, about the necessity of combination of the best features of both approaches for the formation of ideal scientific knowledge and research.

Then follow the examples of major scientific discoveries made by amateurs, that is by people who have no special education in the given branch. This suggests certain positive features of amateurishness.

Based upon the analysis of philosophical work “Amateurishness in science” by O.I. Gertsen where the notions of “amateurishness” and “specialism” are being compared, a conclusion is drawn about negative and positive features of both positions. A “narrow” professional – “specialist” – pays superfluous attention to details, which shadow the general picture to him, blurs his imagination so that he ceases to be a versatile person. An amateur, on the contrary, sees the phenomenon as a whole, he is open to imagination and creativity, however has not got used to work regularly with concentration, non-considering the previous centuries-old experience of mankind. The author holds for necessary a combination of the best features and properties of both extreme positions – amateurishness and professionalism – for the formation of an ideal and true science officer and scientific research.

As a conclusion, comes an idea, that solely the philosophical thinking is capable to avoid the deficiencies of both approaches, to concentrate on positive features and properties, and to produce an ideal scientific research. It is also noted that the phenomenon of “specialism”, narrow professionalism with its flaws, resulted from the “hostile” attitude of representatives of special sciences to other aspects of knowledge and to philosophy in particular.

Key words: amateurishness, professionalism, amateurishness in science, “specialism”, science.